

Tomasz Bartczak

Pytania i odpowiedzi prawne

Palestra 25/5(281), 82-83

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PYTANIA I ODPOWIEDZI PRAWNE**PYTANIE:**

1. Czy sąd, którego sekretariat wydał nieważny tytuł na podstawie nieprawomocnego wyroku, obowiązany jest z mocy samego prawa w myśl art. 48 § 1 k.p.c. uchylić się od rozpoznania sprawy o odszkodowanie za wykonanie takiego tytułu mimo braku wniosku ze strony powoda, który ograniczył się tylko do zarzutu naruszenia przepisów o egzekucji sądowej (akcentuje się tu bezpośredni związek przyczynowy pomiędzy powstałą szkodą a wydaniem nieważnego tytułu)?
2. Czy do wszczęcia ważnej egzekucji sądowej niezbędną rzeczą jest — w myśl art. 764 k.p.c., obowiązującego w każdej egzekucji — to, by wierzyciel złożył do sądu wniosek egzekucyjny należycie opłacony wraz z odpisem tegoż wniosku i tytułu wykonawczego, w związku z czym dłużnik stosownie do art. 795 k.p.c. mógłby wnieść zażalenie na wydanie tego tytułu w ciągu 7 dni od daty pokwitowania odpisu tytułu?
3. Czy wniosek wierzyciela w myśl art. 1051 k.p.c. można łączyć z jego pierwszym wnioskiem z art. 796 k.p.c., czy też domaganie się „ukarania dłużnika” może być dopiero przyszłą czynnością egzekucyjną, mianowicie po prawomocnym postanowieniu o wszczęciu egzekucji?
4. Czy naruszenie art. 48 § 1 k.p.c., gwarantującego rozstrzygnięcie sprawy w warunkach pełnego obiektywizmu, oraz naruszenie art. 875, 876 i 1051 k.p.c., gwarantujących dłużnikowi pełną obronę formalną i merytoryczną w egzekucji, która stanowi dokończenie wymiaru sprawiedliwości, może uzasadnić wniesienie rewizji nadzwyczajnej nie tylko z przyczyn rażącego naruszenia prawa, ale również z powodu naruszenia interesu PRL?

ODPOWIEDŹ:

Stan faktyczny przedstawiony w powołanym wyżej piśmie nie został ściśle sprecyzowany. Nie jest więc oczywiste, czy tytuł wykonawczy wydany został na podstawie nieprawomocnego wyroku, ale opatrzonego rygorem natychmiastowej wykonalności, czy też sąd wydał powodowi tytuł na podstawie nieprawomocnego wyroku i nie opatrzonego rygorem. Nie zostało również podane, czy powództwo o odszkodowanie skierowane zostało przeciwko Skarbowi Państwa i sędziemu, który zlecił wydanie tytułu, solidarnie, czy też wyłącznie przeciwko Skarbowi Państwa.

Jeżeli przyjąć, że wyrok nieprawomocny, na podstawie którego wydano tytuł wykonawczy, nie był opatrzony rygorem natychmiastowej wykonalności, a powództwo o odszkodowanie skierowane zostało przeciwko sędziemu, który zlecił wydanie tytułu, to sędzia ten podlega wyłączeniu w sprawie o odszkodowanie z mocy samej ustawy na podstawie art. 48 pkt 5 k.p.c., albowiem wyłączenie rozciąga się na każdą czynność sędziego, podjętą zarówno na rozprawie jak i poza nią.

Jeżeli powództwo o odszkodowanie skierowane zostało przeciwko Skarbowi Państwa i sędziemu solidarnie, to wówczas sędzia, który zlecił wydanie tytułu, jest wyłączony z mocy ustawy zarówno z przyczyn wyżej podanych, jak i z tego względu, że należałoby uwzględnić roszczenie regresowe w stosunku do sędziego, a zobowiązanie z tytułu regresu stanowi podstawę do wyłączenia z mocy samej ustawy, chociaż zainteresowanie jest tu tylko pośrednie.

Wierzyciel, uzyskawszy tytuł wykonawczy, może go złożyć właściwemu komornikowi, który zgodnie z art. 805 k.p.c. powinien doręczyć dłużnikowi zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z podaniem treści tytułu wykonawczego i wymienieniem sposobu egzekucji. Doręczenie tego zawiadomienia stwarza dla dłużnika możliwość podjęcia obrony przed tytułem wykonawczym. Od daty doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu postępowania egzekucyjnego biegnie dla dłużnika termin do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu co do nadania klauzuli wykonalności. Od tej daty dłużnik może wnieść również powództwo o umorzenie egzekucji, może też zgłosić wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego lub wnieść skargę na czynności komornika albo wreszcie powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

Art. 796 k.p.c. stanowi, że wniosek o wszczęcie egzekucji składa się właściwemu sądowi lub komornikowi.

Organem egzekucyjnym do przeprowadzenia egzekucji w ramach art. 1051 k.p.c. jest sąd, a nie komornik. Komornik uprawniony jest jedynie do działania w razie oporu ze strony dłużnika — na podstawie polecenia sądu egzekucyjnego.

Jeżeli zachodzą warunki przewidziane w art. 1051 k.p.c. (tzn. gdy zaniechanie pewnej czynności lub nieprzeszkadzanie czynnościom wierzyciela jest wprost nakazane w tytule egzekucyjnym), to sąd na posiedzeniu przesłuchuje strony i doręcza dłużnikowi zawiadomienie o wszczęciu egzekucji (art. 805 k.p.c.). W razie działań sprzecznych z obowiązkiem zaniechania lub nieprzeszkadzania wierzycielowi sąd wymierzy dłużnikowi grzywnę. Na postanowienie sądu w tym względzie przysługuje zażalenie (art. 1055 k.p.c.).

Urzędowa wykładnia postanowień art. 417 k.p.c. uzasadnia pogląd, że w konkretnych okolicznościach sprawy podstawą do wniesienia rewizji nadzwyczajnej mogłoby być rażące naruszenie prawa, a nie rażące naruszenie interesu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

adv. Tomasz Bartczak

POLEMIKA

Kilka uwag w związku z recenzją W. Broniewicza o podręczniku postępowania cywilnego

W numerze 10 „Palestry” z 1980 r. ukazała się recenzja — pióra W. Broniewicza — podręcznika postępowania cywilnego, którego współautorami są prof. Z. Resich i ja. Recenzja ta, obok ogólnych ocen podręcznika, zawiera też wywody polemiczne w stosunku do stanowiska zajętego przez autorów w niektórych kwestiach. Te uwagi i wątki polemiczne są bardzo cenne. Trzeba się bowiem zgodzić z recenzentem, że „tylko w drodze wymiany i ścierania się poglądów możliwy jest postęp w jakiegokolwiek dziedzinie nauk”. Poruszone w recenzji kwestie należą niewątpliwie, jak stwierdza to recenzent, do „kluczowych w nauce postępowania cywil-